

Näkökulma kumppanuuksien roolista Euroopan tulevaisuuden ja kestävän ruokajärjestelmän kivijalkana

19.9.2025

Meritoitunut yhteiskunta-alan toimittaja Caroline de Gruyter piti toukokuussa 2025 FOODPathS-projektin tapahtumassa esityksen Euroopan maiden kumppanuuksien mahdollisuuksista ja haasteista. Hän totesi, että Eurooppa elää geopoliittista murroskautta ja etsii uusia, proaktiivisia toimintatapoja muuttuvassa kilpailuympäristössä. De Gruyterin mukaan tiivis yhteistyö ja kumppanuudet eivät ole vain vaihtoehto, vaan välttämättömyys, sillä maailma on jakautumassa blokkeihin, joissa kilpaillaan raaka-aineista, energiasta ja ruoasta. Yhteistyö on hänen mukaansa tie Euroopan suvereniteetin vahvistamiseen ja vihreän tulevaisuuden rakentamiseen (de Gruyter, 2025).

EU:n uusi rooli palveluverkostona monitoimijakentässä

Perinteisesti EU tunnetaan säätelykoneistona, joka laatii toimialakohtaisia direktiivejä. Viime vuosien kriisit, kuten koronapandemia, ovat kuitenkin osoittaneet, että yhteistoiminta esimerkiksi rokotehankinnoissa voi paikata kansallisia puutteita ja tehostaa toimintaa. Tämä kehitys on merkittävä myös ruokajärjestelmän näkökulmasta. EU on vähitellen muuttumassa kumppanuuksien koordinoijaksi ja palveluntarjoajaksi, joka vahvistaa jäsenmaiden kykyä vastata kriiseihin. Tämä suuntaus konkretisoituu myös FOODPathS-projektissa, jonka Sustainable Food System Partnership Prototype hahmottaa käytännön tapoja rakentaa kestävää ruokajärjestelmää yhteistyön kautta (FOODPathS, 2025).

De Gruyter nosti esiin myös kansalaisnäkökulman ja Eurobarometrin tulokset. EU-jäsenyyden kannatus on nyt ennätyskorkealla, 74 prosentissa (Fondation Robert Schuman, 2025). Vaikka byrokratia ei innosta, kansalaiset ymmärtävät EU:n konkreettiset hyödyt kriisitilanteissa. Tämä koskee myös ruokaa, sillä yhteiset hankinnat, huoltovarmuusvarastot ja tukimekanismit vahvistavat kansalaisten luottamusta ja uskoa tulevaan.

Yhteinen uhka yhdistää

Kestävä ruokajärjestelmä vaatii ratkaisuja, joita yksittäinen valtio ei pysty toteuttamaan yksin. Huoltovarmuuden rinnalla myös ilmastonmuutos ja biodiversiteetin heikkeneminen ovat keskeisiä haasteita. EU:n riippuvuus tuontienergiasta, viljasta ja muista raaka-aineista tekee ruokajärjestelmästä haavoittuvan. Kaksi kolmasosaa kaakaosta, kahvista ja riisistä tulee alueilta, joilla ilmasto ja monimuotoisuus ovat jo ennestään heikoilla. Tämä muodostaa todellisen uhan Euroopan elintarviketurvalle (Carrington, 2025). Tutkimukset ovat osoittaneet, että poliittiset päättäjät, tuottajat ja kansalaiset voivat yhdessä luoda lisäarvoa, innovaatioita ja resilienssiä ruokajärjestelmiin (de Vries ym., 2024). On myös hyvä muistaa, että EU:n kyky huolehtia ruoastaan vahvistaa sen autonomiaa suhteessa suurvaltoihin.

De Gruyter muistutti Aristoteleen havainnosta: ulkoinen uhka yhdistää jopa pahimmat kilpailijat. Samoin kuin Alankomaiden provinssit aikoinaan yhdistyivät karkottaakseen Habsburgit alueeltaan, nyky-Euroopan tulee löytää uutta yhteishenkeä Ukrainan sodan, Yhdysvaltojen epävarmuuden ja Kiinan nousun keskellä. Ruoan osalta tämä tarkoittaa, että kestävä ruokajärjestelmä ei ole vain ympäristö- tai talouskysymys, vaan myös turvallisuuspoliittinen kysymys.

EU vahvistaa kumppanuuksia Farm to Fork -strategian, CAP-uudistusten ja Food 2030 -ohjelman kautta. Yhdessä ne rakentavat puitteet kestävälle, oikeudenmukaiselle ja resilientille ruokajärjestelmälle (Galanakis ym., 2025). EU:n Vision for Agriculture and Food tunnistaa ruokajärjestelmän globaalin kytkeytyneisyyden ja korostaa tutkimuksen, innovaatiotuen ja politiikkayhteistyön merkitystä (European Commission, 2025).

Caroline de Gruyterin sanoma on selvä – Euroopan on muututtava passiivisesta sääntelijästä aktiiviseksi toimijaksi, joka kantaa vastuun tulevaisuudestaan. Kumppanuudet ovat avain kestävän ja resilientin ruokajärjestelmän rakentamiseen. Ne vahvistavat autonomiaa, lisäävät luottamusta ja antavat Euroopalle yhteisen suunnan epävarmassa maailmassa.

Artikkeli on kirjoitettu osana Euroopan unionin rahoittamaa FOODPathS (Co-creating the prototype ‘Safe and Sustainable FOOD Systems PArTnersHip’) -projektia.

Terhi Junkkari
ETT, tutkijayliopettaja, projektipäällikkö FOODPathS (GA N°101059497) -projekti
ORCID 0000-0001-8816-7312
SEAMK

Lähteet

Carrington, D. (21.5.2025). EU’s ‘chocolate crisis’ worsened by climate breakdown, researchers warn. *The Guardian*. https://www.theguardian.com/environment/2025/may/21/eu-chocolate-climate-breakdown-crisis-report

de Gruyter, C. (2025). *The potential role of partnerships in Europe: A fragile relationship*. FOODPathS-seminaaritallenne, kohdasta 2 h 15 min. https://www.youtube.com/watch?v=RySR2NScRXw

de Vries, H., Donner, M., Fabiano, F., Mamès, M., Lazaro-Mojica, J., Cotillas, E., Avila, C., Martínez, J., Alcat, G., Rossi, D., Pierantoni, E., Marini, T., Bruen, A., Vordemfelde, J., Amorese, V., Lirosi, L., & Voyatzakis, A. (2024). Co-creation in partnerships contributing to the sustainability of food systems: Insights from 52 case studies in Europe. *Frontiers in Sustainable Food Systems, 8,* 1399275. https://doi.org/10.3389/fsufs.2024.1399275

European Commission. (2025). *Global food and nutrition security newsletter*. Knowledge4Policy. https://knowledge4policy.ec.europa.eu/news/newsletter-februarymarch-2025-global-food-nutrition-security_en

Fondation Robert Schuman. (29.4.2025). *Europe appears to be the solution, not the problem* (Schuman Paper No. 789). https://server.www.robert-schuman.eu/storage/en/doc/questions-d-europe/qe-789-en.pdf

Galanakis, C. M., Daskalakis, M. I., Galanakis, I. M., Nehrey, M., Spanou, M., Vetsou, A., Chalkidou, A., & Agrafioti, E. (2025). Landscape of policies, standards, approaches, and projects for EU food security: An overview. *Discover Food, 5,* 117. https://doi.org/10.1007/s44187-025-00387-6